

## HØRINGSNOTAT – MELDING TIL STORTINGET OM VEKST I NORSK LAKSE- OG ØRRETOPPDRETT

### UTTALE FRA COAST SEAFOOD AS – Måløy 8. januar 2015

*Coast Seafood AS er redd for at praksis ved tildeling av ny kapasitet, slik den blir foreslått i notatet, kan virke konkurransevridende mellom større og mindre selskaper og sementere utviklingen mot færre og større produksjonsselskaper. Vi er enig i forslaget om at lakselussituasjonen og utslipp av næringsalter kan brukes som indikatorer ved tildeling av ny oppdrettskapasitet. Imidlertid må fremtidige reguleringer også hensynta nivå av antiparasittbehandlinger og mengde medisinfôr som brukes lokalt for å holde lusesituasjonen i sjakk. Selskaper som driver bearbeiding av laks og ørret og som ikke har egne oppdrettsanlegg, må få anledning til å leie MTB basert på fri produksjonskapasitet som ikke blir utnyttet i dag.*

Coast Seafood AS har følgende kommentarer til høringsnotatet:

#### 1.0 PROBLEMSTILLINGER:

- 1.1 **Utviding av dagens MTB** - Meldingen omtaler muligheten for en økning av produksjonen gjennom en årlig rate. Dette kan ikke forenes med ønske om å styre produksjonsøkningen mot områder hvor konsekvensene for miljøet er minst. Det vil også skape problemer innen saksbehandlingsområde der en årlig rate før eller senere må behandles lokalt. Dette betyr at ved for eksempel 10 % økning må alle lokaliteter gjennom saksbehandlingssystemet for å få godkjent nye utslippstillatelser eller andre tilpassinger til lokale planer. Dette vil belaste støtteapparatet unødvendig, og trolig også oppfattes som urimelig at disse mindre justeringene av utslippstillatelsene skal utsettes for gebyrbelastning.

*Coast Seafood AS mener: En økning i produksjonen gjennom enkelt-tillatelser gir bedre kontroll av miljøpåvirkning og best utnytting av saksbehandlingsskapasiteten.*

- 1.2 **Lusesituasjonen** - Meldingen er for lite konkret i forhold til hvordan lusesituasjonen skal påvirke videre vekst. Selskap med store lokaliteter påvirker lusesituasjonen i et område i betydelig større grad enn selskap med små lokaliteter. Større selskaper disponerer mange konsesjoner i et område, og har hatt mulighet til å få godkjent store lokaliteter med mange individer (4-7 MTB). På grunn av at disse lokalitetene inneholder gjerne dobbelt så mange individ som de mindre, vil disse anleggene inneholde vesentlig mer lus enn mindre anlegg selv om grensen på 0,5 hunn lus pr individ ikke overskrides. Videre tar det lang tid å slakte ut disse store lokalitetene, noe som fører til forlenget produksjonstid, flere behandlinger og raskere utvikling av resistens mot behandlingsmidlene. Det må tas hensyn til hvor ofte det behandles og hvor omfattende behandlingene er. Mengde aktivt stoff, enten i fôr eller bademidler, må begrenses. I områder der små og store lokaliteter opererer sammen, vil det være urettferdig om de små blir utsatt for samme type reguleringer som de store.

*Coast Seafood AS mener: Dersom det skal vektlegges at lusesituasjonen skal påvirke veksten i en region, må disse forholdene påvirke tildeling av MTB. Selskap med god praksis ved parasittbehandling og korte generasjonsintervall må stille sterkt ved tildelinger av nye produksjonstillatelser.*

**1.3 Skalafordele ved fiskeoppdrett** er svært store for større produksjonsenheter. Dette skyldes en kombinasjon av høye etableringskostnader pr lokalitet og en svært automatisert produksjon. Små aktører må fordele produksjonen på relativt mange anlegg siden de også må drive med generasjonsskille og brakklegging før nytt utsett for hver lokalitet. Dermed blir produksjonen pr. lokalitet mye lavere enn for selskaper med en stor base av MTB'er. I tillegg til at de største aktørene har økonomiske skalafordele, oppnår de også en bedre risikoprofil enn de små aktørene. Det er knyttet betydelig biologisk risiko til fiskeoppdrett. Det kan oppstå store tap på enkelte lokaliteter dersom de blir rammet av sykdom eller andre biologiske utfordringer. Få lokaliteter gir naturligvis dårligere risikospredning enn mange. Det må være en målsetting å få flest mulig av aktørene i oppdrettsnæringen opp på et produksjonsnivå som gjør at skalafordele og risikospredning jevner seg ut (4 MTB-enheter eller mer). Det vil gi næringen totalt sett en bedre konkurransesituasjon og lønnsomhet. De store utfordringene man ser på den biologiske siden må løses gjennom en kombinasjon av høyere smoltvekt, kortere produksjonstid i sjø og bruk av gode lokaliteter. Alt dette vil kreve til dels betydelig investeringer. I denne sammenhengen er det avgjørende å sette de mindre og mellomstore i stand til å være med i utviklingen på lik linje med de større aktørene.

*Coast Seafood AS mener: De små og mellomstore aktørene har i dag det største vekstpotensialet. De har måttet etablere seg på relativt små lokaliteter for å oppnå nødvendig risikospredning og generasjonsskille. En produksjonsøkning for disse aktørene kan for de fleste av dem skje uten at det øker miljø-belastningene på lokalitetsnivå. Det vil være både biologiske og konkurransemessige fordeler med å utnytte potensialet til vekst som ligger hos små og mellomstore oppdrettselskaper – se punkt 2.1 under «MULIGHETER».*

**1.4 Stimulans til lokalsamfunnet** – Vi er på vei inn i «post petroleumssamfunnet» og oljebasert industri er rask med å tilpasse behovet for arbeidskraft. Vi vil påpeke at for hver ansatt i oppdrettsproduksjonen, vil volumet som produseres kunne skape fem arbeidsplasser på land dersom det satses målbevisst på bearbeiding av råvaren. I meldingen pekes det på problemstillinger knyttet til tidligere tildeling av produksjonskapasitet til bearbeidingsindustri. At disse ikke har gitt tilfredsstillende utvikling av bedriftene som fikk tillatelsene, skyldes i første rekke den unyanserte prisingen av konsesjonene som forøvrig vil bli ytterligere stimulert gjennom en rein auksjonsordning. Videre skyldes det mangelfull oppfølging og spesifisering av tildelingsforutsetningene. Selv om ordningen i 2009 med foredlingskonsesjoner ble mislykket, kan man ikke la være å prøve å legge forholdene til rette for de selskapene som virkelig satser på lokal videreforedling i Norge.

Myndighetene har et uttalt mål om å gjøre norsk økonomi mindre sårbar overfor svingninger i råvarepris, enten det gjelder fisk eller olje. Videreforedlingsindustrien har satset tungt for å skape stabile arbeidsplasser, og er en viktig del av verdikjeden i den norske oppdretts og sjømatnæringen. Bransjen har 3.300 arbeidsplasser (Sintef, 2010), og ønsker videre satsning i et segment som krever en mer langsiktig råvareprising enn det

som er mulig i dag. En rekke av disse bedrifter sliter med å utvikle en langsiktig virksomhet med oppdrettsfisk som råstoff. Det labile prisnivået gir ingen forutsigbarhet for denne delen av industrien.

Fram til nå har en forsøkt å gjøre bearbeiding lønnsom gjennom sentralisering og store enheter. Det fraktes i dag fisk over lange distanser langs kysten. Fra fiskehelsesiden er det ingen som helst tvil om at denne praksisen er uønsket siden den bidrar til spredning av flere sykdommer, ref. diskusjonen om spredning av PD – SAV 2 sør over på Vestlandet – motstrøms. Skal en ha en smittebegrensende effekt gjennom en regionalisering av oppdrettsnæringen, må også transporten av levende fisk begrenses. Det må da satses for å bygge ut slakting og bearbeiding på regionnivå. Slakting og pakking kommer av seg selv siden all fisk må igjennom dette leddet. Videre bearbeiding er i dag mest et spørsmål om pris og muligheter for å inngå kontrakter.

De som satser på lokal bearbeiding og verdiøkning av oppdrettsfisk, må kommes i møte slik at de får bedre mulighet til å utvikle stabile driftsforutsetninger. Dette kan gjøres gjennom utleie av MTB som seinere kan plasseres i anlegg med ledig produksjonsvolum – kap 2.1. Leien for produksjonsvolumet kan tilføres de enkelte kommunene som både får stabile arbeidsplasser og godtgjørelse for tilrettelegging for oppdrettsvirksomhet – kap 2.2.

#### Coast Seafood AS mener:

*Bearbeidingsindustrien må få tilført produksjonskapasitet slik at de kan få bedre grunnlag for kontraktproduksjon og sikre lønnsomheten ved sine virksomheter.*

*Dette gjøres best gjennom leiekontrakter som kan tilpasses den enkelte søker. Vi foreslår følgende retningslinjer for å komme i posisjon til å leie volum:*

- 1. Bedrifter skal vurderes om de er søkegode for ordningen*
- 2. Råstoffet må videreføres på regionalt nivå i Norge*
- 3. Konesjonen kan kun leies og kan ikke selges (hjemfall).*

## **2.0 MULIGHETER:**

**2.1 Ledig produksjonskapasitet hos små og mellomstore oppdrettsanlegg** - Størrelsen av dagens oppdrettslokaliteter er i de fleste tilfeller fastsatt i forhold til søkerens produksjonstillatelser (antall MTB-enheter). Der er med andre ord et tilgjengelig produksjons potensiale ved en rekke av dagens oppdrettslokaliteter som ikke utnyttes. Dette representerer en betydelig økning av tilgjengelig kapasitet, og kan aktiveres på en enkel og resursmessig riktig måte. Lokaliteter i drift er alt en del av eksisterende produksjonsplaner og regionale planer på fiskehelseområdet. Det er sløsing med resurser at potensiale ved disse lokalitetene ikke utnyttes i dag. Se tabellen nedenfor, Sogn og Fjordane som eksempel:

## SOGN OG FJORDANE

### FORDELING AV LOKALITETER PÅ MTB-KLASSER

Kilde: Fiskeridirektoratets registre

< 1 MTB	1 MTB	2 MTB	3 MTB	4 MTB	5 MTB	6 MTB	7 MTB
	780	1560	2340	3120	3900	4680	5460
<b>2</b>	<b>2</b>	<b>16</b>	<b>23</b>	<b>19</b>	<b>9</b>	<b>2</b>	<b>9</b>

Dersom lokalitetene fra 1 til 4 MTB blir tildelt 1-3 MTB-enheter på 780 tonn hver, vil dette utgjøre over hundre MTB-enheter. Et mindretall av disse lokalitetene vil ha MOM-klassifisering som ikke vil tillate en utviding. Det er likevel et rimelig estimat at Sogn og Fjordane alene kan ha ca 50 000 tonn MTB som ikke utnyttes i dag. Dette produksjonspotensialet, som også finnes i andre fylker, er så lett å aktivere at det ikke kan ignoreres når man planlegger videre vekst i norsk akvakultur.

Det er i dag mange selskaper som sitter med lokaliteter med tilleggs-potensiale som de ikke får utnyttet. Disse selskapene bør få anledning til å få godkjent sine lokaliteter til fullt potensiale selv om de ikke disponerer MTB til å fylle dem. Formål kan være samdrift, som i dag eller også utleie eller å besitte tilgjengelig produksjonskapasitet ved MTB-utviding eller ved kjøp/ tildeling av nye konsesjoner. Dette vil også skape større fleksibilitet i forhold til utnytting av MTB lokalt. Selskap som må redusere drift på sine lokaliteter vil kunne leie ledig volum. Dette vil gi en mer robust anleggsstruktur.

#### Coast Seafood AS mener:

*Lokaliteter er en mangelvare mange steder langs kysten. Små og mellomstore oppdrettsselskap har fri kapasitet som de må kunne få godkjent uavhengig av tildelt MTB. Denne frie kapasiteten vil kunne brukes i samdrift som i dag eller leies bort til selskaper som mangler lokaliteter.*

- 2.2 **Økt fleksibilitet og diversitet i oppdrettsproduksjonen** - Det blir færre og større oppdrettsselskaper. Det er tvilsomt om dette er en ønsket situasjon ettersom stor diversitet blant næringsutøverne oftest gir bedre stabilitet på sikt. De siste tildelingene av oppdrettstillatelser har vist at de største oppdrettsselskapene har hatt en fordel ved auksjonene. I meldingen blir det hevdet at små oppdrettsselskaper skal ha like forutsetninger med store ved auksjonering av tillatelsene. I alle tilfeller om de driver lønnsomt. Her tillater vi oss å påpeke skalaforskjellen mellom eksempelvis 10 og 30 konsesjoner. Det siste tilfellet har nesten uten unntak gitt et betydelig bedre utgangspunkt for finansiering av nye tillatelser gjennom det siste tiåret, enten gjennom inntjening eller evne til å skaffe ekstern finansiering. Tildeling av nye produksjonstillatelser gjennom auksjon konsentrerer eierskapet til oppdrettsproduksjonen og sementerer eierstrukturen over tid. Auksjonsprinsippet slik det er beskrevet i meldingen, vil også bidra til å drive prisen på tillatelser oppover. Vi er alle enige i at oppdrettsnæringen har en høy risikoprofil. En ytterligere økning i prisnivået for produksjonstillatelser er en usunn utvikling. Mange

mindre oppdrettsselskaper har ikke økonomisk dekning til å investere i produksjonsvolum på dagens prisnivå.

Det må tenkes i nye baner for å stimulere eierskapsstrukturen i norsk oppdrettsnæring. Coast Seafood AS mener at det må åpnes muligheter for leieproduksjon. Aktører uten for produksjonsmiljøet, først og fremst videreforedlingsindustrien, må kunne by på nye produksjonstillatelser som de senere setter i produksjon gjennom leiekontrakter med en eller flere oppdrettere som har ledig kapasitet (se punkt 2.1). Om ønskelig vil tillatelsene kunne gjøres tidsavgrensede, eksempelvis til 1–3 generasjoner, og at det betales en leie for produksjonsvolumet. Dersom selskapet greier å utvikle sin virksomhet basert på denne produksjonskapasiteten, vil de kunne fornye leieforholdet etter en prøveperiode. Hvis ikke faller tillatelsen tilbake til staten. Leien kan utbetales til kommunene lokalt som vil få en godtgjørelse for tilrettelegging av oppdrettslokaliteter.

Vi ser flere fordeler med en slik fremgangsmåte:

- Man beholder fortsatt kontroll med biomasseutviklingen
- Produksjonsøkningen rettes aktivt mot lokalitetene som belaster produksjonsmiljøet minst.
- Tidsavgrensede MTB'er som kjøpes/leies for 1-3 generasjoner vil bidra til å få prisene på produksjonstillatelsene ned til et nyansert nivå. Prisfastsettingen vil kunne relateres til mer forutsigbare markedsforhold innen for en kortere tidshorison.
- En mulighet til å leie produksjonskapasitet vil kunne bidra til stabilisering av lakseprisene ved at eierskapet av fisken kan overdras til kjøper/videreforedler på et tidlig stadium i produksjonen og skape bedre grunnlag for prisfastsettelse gjennom kontrakter.
- Denne ordningen vil kunne fungere parallelt med dagens konsesjonsordning som et supplement uten å gjennomføre grunnleggende endringer i eksisterende eierskap.
- Det skaper bedre markedsforhold for frittstående settefiskanlegg – denne delen av oppdrettsnæringen har hatt lav og varierende lønnsomhet de senere årene.

I meldingen blir det understreket at ny produksjonskapasitet bør gå til aktører med sterkest konkuranseevne. Det er ikke sikkert at selskapene med lavest produksjonskost i dag er dem som driver bærekraftig på sikt. Norske oppdrettere har en betydelig vei å gå frem mot en bærekraftig næring. Coast Seafood AS har gjennom en rekke år arbeidet med å utvikle markeder for Debio-godkjente oppdrettsprodukter. Vi kan bekrefte at investering i kvalitet har sin pris, og at det finnes betalingsdyktige markeder for slike produkter.

*Coast Seafood AS mener- Norsk oppdrettsnæring vil tjene på å slippe til et bredere lag av produsenter som kan tilføre frisk kompetanse på områder der næringen møter utfordringer. Muligheter til å leie ledig produksjonsvolum vil gi økt fleksibilitet i utnyttningen av lokalitetsressurser. Leie av MTB fra staten gir gode tilpasningsmuligheter for nytt MTB-volum og inntekter til lokalsamfunnet.*

2.3 **Kort generasjonstid** er viktig for å få ned belastning fra sykdom og parasitter. Dette elementet i produksjonsplanlegging har fått for lite oppmerksomhet i fiskehelsearbeidet. Ønsket om fleksibilitet i forhold til slaktestørrelse og slaktetidspunkt har fått styre utviklingen på dett området.

Gullstandard for fremtidens oppdrett vil være 12 måneder pr generasjon inklusive brakklegging på to måneder. Dette er oppnåelig ved utsett av smolt fra 300-500g. Logistikk er viktig for alle aktører, og begrensninger på dette område kan gi uønskede effekter. Det vil derfor være en bedre fremgangsmåte å stimulere utviklingen i ønsket retning. Det vil være et viktig bidrag fra forvaltningen om de kan legge forholdene til rette for utvikling av produksjon av stor settefisk. Dette vil øke produksjonen gjennom at inntil et halvt kilo eller mer av tilveksten kan frigjøres fra MTB-regime. Videre vil korte generasjoner bidra til ytterligere produksjonsøkning. Dette vil øke utnyttningen av allerede godkjente lokaliteter samtidig som effekten på fiskehelse vil være positiv. Den store smolten vil bli produsert i anlegg som vil være vurdert og godkjent av myndighetene.

*Coast Seafood AS mener – at økt produktivitet gjennom kortere produksjonstid vil være en fremragende måte til å øke produksjonen i norsk oppdrettsnæring. Det fjerner inntil et halvt kilo pr fisk fra MTB regime samtidig som det øker produksjonshastigheten. Kortere generasjonstid vil også gi bedring på fiskehelseområdet ved at smittekilder stenges raskere. Den store smolten produseres i anlegg som er godkjent av myndighetene. I områder med miljøutfordringer kan den kortere produksjonstiden brukes til økt brakkleggingsperiode – samlet gir dette større fleksibilitet for både oppdretter og forvaltning.*

Måløy 08.01.2015

